

JUBILARNE 70. DUBROVAČKE LJETNE IGRE

Hamlet na Lovrjencu u režiji Paola Magellija, koji dočarava poziciju intelektualca u Europi danas

Fotografije: Marko Ercegović

Milan Pleština u ulozi kralja, Nikša Butijer je Polonije, Horacija igra Ermin Bravo, Ivan Colarić je Laert, Enes Vejzović je Rosencrantz, Guildenstern je Pjer Meničanin, Fortinbras je Ranko Zidarić, Hamletovu majku Gertrudu igra Nina Violić, Ofeliju Andela Ramljak, a u ostalim ulogama glumaca, vojnika, grobara su: Hrvojka Begović, Domagoj Janković, Matija Čigir, Bernard Tomić, Karlo Mrkša i Pavle Vrkljan. Glas Duhu Hamletova oca dao je Miše Martinović.

Glumački ansambl je, na čelu s prvim dubrovačkim Hamletom Franom Maškovićem, potvrdio da ovakvog Hamleta nisu nikada ni gledali niti igrali. Adaptaciju i dramaturgiju prema prijevodu Vladimira Gerića potpisuje Željka Udovičić Pleština, scenograf je Lorenzo Banci, kostimograf Leo Kulaš, glazbu potpisuje Ljupče Konstantinov, video projekcije Ivan Marušić Klif, oblikovanje svjetla Aleksandar Čavlek i Marko Mijatović, dok je glumce mačevanju učio Lovro Buva. Asistenti autorskog tima su Tamara Damjanović, Ana Fucijaš i Miran Brautović, a inspicijent Roko Grbin. (www.dubrovnik-festival/Hs)

Shakespeareov 'Hamlet' u režiji Paola Magellija i izvedbi Festivalskog dramskog ansambla na tvrđavi Lovrjenac otvara premijerni dramski program jubilarnih 70. Dubrovačkih ljetnih igara.

Pretpremijera *Hamleta* na Lovrjencu održat

će se 26. srpnja, a premijera u subotu 27. srpnja. Reprize su na programu do 31. srpnja i sve su izvedbe raspodane!

Na tiskovnoj konferenciji održanoj 22. srpnja u Festivalskoj palači govorili su: intendantica Igar Dora Ruždjak-Podolski, njen pomoćnik za dramski program Saša Božić, redatelj predstave Paolo Magelli, dramaturginja Željka Udovičić Pleština, nositelj naslovne uloge Hamleta Frano Mašković te ostali članovi Festivalskog dramskog ansambla. Pokrovitelj ovog premijernog naslova je Hrvatska elektroprivreda.

Povratak *Hamleta* na Lovrjenac nakon gotovo deset godina koliko je prošlo od posljednje produkcije pripada mitovima Grada, kako onima fizičkim, tako i metafizičkim, kako i glasi programski koncept 70. jubilarne festivalske sezone, a trinaesti je po redu postavljen na Lovrjencu. Na toj je dubrovačkoj tvrđavi prvi *Hamlet* igran već 1952., treće sezone festivala, u režiji Marka Foteza s Veljkom Maričićem u naslovnoj ulozi. Kroz desetljeća nastavile su produkcije s velikim redateljskim i glumačkim imenima pa su tako u Lovrjencu svoj Elsinore pronašli redatelji Denis Carrey, Dino Radojević, Toby Robertson, Mladen Škiljan, Jiří Menzel, Christopher Fettes, Richard Eyre, Joško Juvančić, Ivica Kunčević i drugi, a ulogu danskog kraljevića ostvarili među ostalima i Rade Šerbedžija, Derek Jacobi, Lazar Ristovski, Ivo Gregurević, Daniel Day-Lewis i Goran Višnjić.

Paolo Magelli prvi se put predstavio festivalskoj publici 1974. s *Mandragolom* u parku Muzičke škole, godine kad se obilježavala 25. obljetnica Dubrovačkih ljetnih igara. Nakon toga su uslijedila neka od njegovih antologijskih festivalskih ostvarenja: *Feničanke*, *Dundo Maroje*, *Grižula* i druge, a sada, 45 godina nakon, u 70. obljetnici festivala postavlja *Hamleta* na Lovrjencu, predstavu na čiju je režiju dugo čekao.

-Dvanaest puta sam do sada odbio raditi Hamleta, ali kad se pružila prilika raditi ga na Lovrjencu, pomislio sam da je sad trenutak da zajedno sa svojim glumcima progovorim o tome što taj Hamlet zaista jest. To je čovjek koji ima sve, može mijenjati svoju državu, a on se odlučuje za osobnu osvetu i omogućuje dolazak nasilnika i stranaca na vlast. Čini mi se da on dobro ocrtava poziciju intelektualca danas u Europi koji odustaje od države i odlučuje se za osvetu ili za šutnju, a i sama šutnja je vrsta osvete prema društvu. Čak i biti nedovoljno kritičan je za jednog intelektualca veliki grijeh - kazao je redatelj Paolo Magelli.

- Naš Hamlet više nije mlad ni naivan, on nema entuzijazma, neutemeljenih mladenačkih zanosa. On je čovjek izgrađenih stavova u vremenu duhovne ugroženosti, a Lovrjenac je metafora onoga što nas danas okružuje. Zidovi koji porobljavaju naše glave, mjesto korupcije, okoliš koji je beznažno postao kompromitiran svojom orijentacijom ka prijetvornosti, dvostrukim igrama i makijavelističkoj politici. U takvom svijetu za ljubav nema mjesta i sve je podređeno ostvarivanju interesa. Hamlet se od prijevara i kratkotrajnih uzurpatora vlasti pokušava braniti riječima, ali argumentima nema mjesta u takvom okruženju i zato se događa stalni nesporazum koji izmiče ponajprije iz nerazumijevanja sebe u kontekstu vremena i mjesta na kojem se zatekao. Izlaz traži u ludilu koje postaje jednim smislenim agensom djelovanja jer jamči privremenu slobodu duha. On se mora skrivati u ludilo da bi pokušao preživjeti, nadživjeti, izbjeći utapanje u posvemašnjoj truleži prevlasti mediokritetstva - istaknula je dramaturginja Željka Udovičić Pleština. Uz Frana Maškovića u ulozi danskog kraljevića Festivalski dramski ansambl čine:

William Shakespeare: Hamlet

Festivalski dramski ansambl

26. srpnja / PRETPREMIJERA

27. srpnja / PREMIJERA

28.-31. srpnja / reprizne izvedbe

Paolo Magelli, redatelj

Tamara Damjanović, asistentica redatelja

Željka Udovičić Pleština, dramaturginja

Lorenzo Banci, scenograf

Leo Kulaš, kostimograf

Ana Fucijaš, asistentica kostimografa

Ljupče Konstantinov, glazba

Ivan Marušić Klif, video projekcije

Aleksandar Čavlek, oblikovatelj svjetla

Marko Mijatović, asistent oblikovatelja svjetla

Lovro Buva, učitelj mačevanja

Roko Grbin, inspicijent

Marko Ercegović, fotograf

HAMLET

Preotimanje vlasti. Tihi državni udar. Zločini. Ubojstva. Smrt vladara pod nerazriješanim okolnostima. Lažni prijatelji. Hamlet, koji je ostavio vrijeme bezbrižnosti za sobom. On više nije mlad ni naivan, nema entuzijazma neutemeljenih mladenačkih zanosa. Čovjek je to izgrađenih stavova u vremenu duhovne ugroženosti. Ali vrijeme u Elsinoru, domovini iz koje je izbivao godinama studirajući filozofiju - drugačije je prolazilo. I Hamlet više ne poznaje i ne prepoznaje ono kamo se vratio. Pravila su druga. Ljudi koje je znao su drukčiji. Kako se snaći? Kome vjerovati? Treba li djelovati? Ima li načina oduprijeti se? Elsinor postaje Lovrjenac. Metafora onoga što nas danas okružuje. Zidovi koji porobljavaju naše glave. Mjesto korupcije, okoliš koji je beznažno postao kompromitiran svojom orijentacijom k prijetvornosti, dvostrukim igrama, makijavelističkoj politici. Sve je vrlo politizirano, moć i strah igraju se sa sigurnošću zemlje. Prisluskičvanja, špijuniranje, političke intrige, izdaja, mržnja, osveta...

ULOGE:

Hamlet - Frano Mašković

Klaudije - Milan Pleština

Polonije - Nikša Butijer

Horacije - Ermin Bravo

Laert - Ivan Colarić

Gertruda - Nina Violić

Ofelija - Andela Ramljak

Guildenstern - Enes Vejzović

Rosencrantz - Pjer Meničanin

Glumačka družina - Hrvojka Begović

Glumačka družina - Domagoj Janković

Glumačka družina - Bernard Tomić

Glumačka družina - Pavle Vrkljan

Glumačka družina - Karlo Mrkša

Glumačka družina - Matija Čigir

Fortinbras - Ranko Zidarić

dio su svakodnevice koja se podrazumijeva. Ni ljubav u takvom svijetu nema mjesta. Sve se podređuje ostvarivanju interesa. Kad postaje vidljivim da to ne moraju biti vlastiti, već mogu biti i oni „viši“ interesi, shvaćamo kako je taj svijet našega Hamleta postao opasno mjesto. Sve vrvi marionetama koje miču rukama u zadanim i očekivanim pravcima i intervalima i tako postaju, čak i bez namjere, oruđe zločina. Društvo od Hamleta očekuje reakciju. Ali svatko od nas doživljava zadane okolnosti prema vlastitom stanju duha. A ono nameće jednu od osnovnih dilema, a to jest problem identiteta. Zadano ti je vrijeme, mjesto i okolnosti. Kako reagirati? Na koji način preuzeti odgovornost? Hamlet stiže, više ne prihvaća i ne može razumjeti političke zakonitosti i svjetonazor Elsinora. Ali činjenica da se vratio i mjesto gdje se vratio - nepovratno ga određuju. Njegov odnos s Elsinorom jest čudan: ne može se u njemu snaći, ne želi se naći, ali je - kroničan. Ne može otići, ostaje. I prisiljen je na uzaludan pokušaj očuvanja integriteta i identiteta. Taj kompulzivni brbljavac i ovoga

puta pokušava se od prijevara, dogovora i kratkotrajnih uzurpatora vlasti braniti riječima. Obračunava se jezikom. Ali te riječi postaju i ostaju tek „riječi, riječi, riječi...“ Argumentima nema mjesta u takvom okruženju. I zato se događa stalni nesporazum koji izniče ponajprije iz nerazumijevanja sebe u kontekstu vremena i mjesta na kojem se zatekao. Kako se suočiti sa svijetom koji nalaziš moralno neprihvatljivim? Umjesto da ponudi rješenje, on smišlja bijeg u ludilo. Traži izlaz u ludilu koje postaje jedinim smislenim agensom djelovanja jer jamči tek privremenu slobodu duha. Istovremeno, njegova gipka intelektualna superiornost smješta Elsinor u širi kontekst, fokusira problem na općoj razini. Početna premještenost tako postaje još strašnijom i definitivnijom. Mora se sakriti u ludilo da bi pokušao preživjeti, nadživjeti, izbjeći utapanje u posvemašnjoj truleži, prevlasti mediokritetstva. Njegovo ludilo, koje jest namjerno u početku, ali kasnije Hamlet prestaje biti svjestan granica svojega dobrovoljnog ludila, solilokviji u koji je nužda stjerala njegovu brbljavost, otvaraju prostor njegovoj unutarnjoj borbi. Borbi kojom se suprotstavlja svojim unutarnjim dilemama, onoj koja rađa pojavljivanjem duhova prošlosti koji nas neumitno prate. Prije no što se odluči na činjenje, on traži i preispituje svoju vezu s njima. Komplexnost ljudske prirode ovisi o okolnostima koje joj bivaju nametnute, ali modus djelovanja o osobnoj odluci. Hamletova razmišljanja o hipokriziji politike, moralu, tek su mjesto traženja razloga za odustajanje od osвете jer njegov integritet ne dopušta princip „oko za oko, zub za zub“. Da li na zločin odgovoriti zločinom ili pronaći drugi način? Ali „smrt jednog kralja ne dolazi nikad sama, već ko vir povlači sve što joj je blisko za sobom“. Prekasno je. Zaražen je, inficiran onim što je želio izliječiti. Tako naš Hamlet koji nije heroj, i u tome i jest njegova kvaliteta, on, zarobljen okolnostima i vremenom, položajem i svojom osobom prisiljen na reakciju koju preispituje izazivajući tako usud - slučajno okrvavi ruke. Njegova borba ne će dovesti ni do kakvog rješenja. U ruke mu guraju mač. Otrov. Krv. Previše krvi za sretan kraj. Vrijeme ga osuđuje na nestanak. Hamlet naše generacije, istina, reagira suočen s očekivanjima društva, ali nema više ideju - što poslije pobune!? Kako ustrojiti svijet?

Ali, tko je sretan u Elsinoru?
 Možda jedino grobari. Što se rješava kad Fortinbras, stranac, u ovo naše vrijeme preuzme vlast? Kakav on to novi red, moral, politiku donosi? Nikakav. Demagogiju. Nema sretnog novog života. Ne nastaje obećana zemlja. Tek neka viša politika u kojoj se ogleda tek europska kriza identiteta.

Željka UDOVIČIĆ PLEŠTINA

(www.dubrovnik-festival.hr)